

Mișcarea isihastă „Rugul aprins”

„CERCUL LITERAR-CULTURAL DE LA MĂNĂSTIREA ANTIM DIN BUCUREȘTI”

(autor: Arhimandrit Mitrofor Vasile Vasilache)

„Preliminarii istorice si politice. În primavara anului 1944, la 14 Martie, am fost numit Staret al Manastirii Antim. A fost anul cel mai tragic din istoria poporului roman, anul care a adus potopul ocupatiei celei mai mari peste toata Romania. Odata cu armistiul, frontul se prabuseste si fortele rusesti inaintea distrugand prin jafuri si ucideri tot ce era maret in Romania. A fost o cotropire care a sfaramat o tara cu trecut bogat si glorios in toate cele trei evuri ale istoriei. In Rusia, comunismul prabusise o mie de ani de cultura si civilizatie crestina iar la noi patrundea cu aceeasi dusmanie, daramand doua mii de ani de cultura si civilizatie crestina si impiland aproape 20 de milioane de oameni.

Cu sfasiere in suflet vedeam cotropitorii aruncand in groapa istoriei tot ce facuse gloria noastra. Ingroziti de ceea ce-i astepta, unii romani fugeau in strainatati, altii prin muntii tarii, altii erau luati cu forta si dusi in robia inchisorilor siberiene, altii erau batjocoriti si jefuiti ori impuscati. Lumea toata era inspaimantata, suferind tot felul de amenintari, unii fiind osanditi la moarte, altii aruncati in inchisori cu zecile de mii. Instructiunile regatului si patriarhiei mai fura ingaduite un timp, ramanand simple umbre, dar si ele ajunsera sa fie dizolvate. La conducere se instalau cei ce slaveau comunismul si dusmaneau neamul si Biserica. Scoala si armata, justitia si economia tarii fura predate fara conditii cotropitorului.

Mai ramasese o singura rezistenta, aceea din taina sufletului fiecarui bun roman, a fiecarei familii care mai nutrea speranta in statornicia omului si in legatura lui cu Dumnezeu. In biserici, oamenii aprindeau lumanari fara de pomelnice si-si faceau cruce mari; dar cand se rosteau rugaciuni si pentru conducatori, nimeni nu-si facea cruce! Ceea ce-i mai intarea era gandul ca Dumnezeu nu i-a dat uitarii, ca le cunostea necazurile si suferintele, ca ii va scoate din robie, coborandu-se El in

rugul pustiirii care se intindea peste tara; unii trageau nadejde sa auda glasul divin, „Eu am vazut necazul poporului meu, de aceea m-am coborat ca sa-l izbavesc...” Si noi, cu aceeasi nadejde tainica, am aprins Rugul la Antim.

Preliminarii religioase. Tot asa Moise auzise un glas in rugul aprins din pustia Horebului, acolo unde i se aratase ingerul Domnului in para de foc ce iese dintr-un rug care ardea dar nu se mistuia; si Domnul din rug a strigat la el: „Moise! Moise!” Si el a raspuns: „Iata-ma, Doamne!” Si Domnul i-a zis: „Nu te apropia! Ci scoate incaltamintea din picioarele tale caci locul pe care calci este pamant sfant!... Eu sunt Dumnezeu tau... Si Eu am vazut necazul poporului Meu in Egipt... M-am coborat ca sa-l izbavesc din mana Egiptenilor. Du-te si scoate-l din robie” (Exod, 32:8).

Biblia ne arata ca in vremile de demult Dumnezeu Insusi aparuse in Rugul Aprins din pustia Horebului si salvase poporul biblic pe care l-a scos din robie „cu mana tare si cu brat inalt”. Tot asa nadajduiam si noi, cei adunati la Manastirea Antim, sa fim salvati din robia sovietica.

Semnificatia titlului. Pentru noi crestinii, Rugul Aprins reprezinta prin veacuri pe Maica Domnului. Ea este rugul in care S-a pogorat si S-a intrupat Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos. Prin aceeasi economie divina, rugul nu S-a mistuit. De aceea Maica Domnului, in marea ei doxologie, marturiseste: „S-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mantuitorul lumii” (Luca, 1:47). Si intru a Lui slavire, continua a spune: „Pentru ca El a facut lucruri mari cu noi... ca a cautat spre smerenia roabei Sale”.

Sub acest simbol al Rugului Aprins al Maicii Domnului, noi, smeritii calugari de la Manastirea Antim, am urmat intre anii 1944 si 1948 indemnul de a incheia privegherile cele mari ale sfintelor slujbe de catre miez de noapte cu o rugaciune fierbinte catre Maica Domnului. Pe cand luminile toate din biserică erau stinse, o singura lumina ramanea, o singura candela din altar, de pe Sfanta Masa. Era candela Maicii Domnului. In acest timp, cei cincizeci de calugari studenti, oranduiti in cerc, de-o parte si de alta a Staretului, incepeau o cantare lina din care strabatea o suprema nadejde:

“Sub milostivirea Ta scapam, Nascatoare de Dumnezeu, Fecioara. Rugaciunile noastre nu le trece cu vederea in necaz si ne izbaveste din nevoi, una curata si binecuvantata. Prea Sfanta Nascatoare de Dumnezeu, miluieste-ne pre noi. Toti Sfintii, rugati-va lui Dumnezeu pentru noi!”

Rugaciunea aducea nadejdea ceruta de sufletul nostru zbuciumat. Pastrand in inimi lumina tainica a candelii unice din altar, plecam noi calugarii la chiliile noastre in plin miez de noapte. La fel plecau credinciosii ziua, dupa slujba, la casele si familiile lor, cu mari nadejdi de mantuire a neamului romanesc.

Activitate si program. Si asa S-a aprins cel dintai Rug la Manastirea Antim, sub a carui ocrotire am inceput sa ne miscam, simtind ca Dumnezeu este cu noi si noi

cu Dumnezeu. Lumina acelei candelă din altar, singura care mai lumina în noaptea acelor timpuri S-a rasfrânt și în afara bisericii. Așa am organizat mai întâi o întâlnire cu scriitorii prieteni. În fiecare joi seara ne adunam în salonul stăreției unde făceam să lumineze tainic izbăvirea de napasta în creații literare și filosofice, muzicale și artistice.

Cu bucurie amintim de marele scriitor și om de teatru Ion Marin Sadoveanu, care ne citea din meditația sa dramatică „Martirajul Sfantului Ioan Botezătorul”. Parcă-i vad foile cu scris marunt și apăsător de penită. Alături venea Dr. Vasile Voiculescu și ne aducea creațiile sale poetice. Dr. Dabija de la Facultatea de Medicină ne vorbea despre ultimele descoperiri medicale. Apoi Arhimandritul Mitrofor Haralambie Vasilachi, fratele nostru, care prezenta disertații filosofice despre adevărul absolut. Profesorul Anton Dimitriu vorbea despre limitele gândirii logice și euclidiene. Profesorul Alexandru Mironescu analiza problematica morală a contemporaneității. Scriitorul Paul Sterian ne cucerea cu revelațiile sale patristice, dezvăluind comori din cugetările Sfinților Părinți. Mircea Vulcanescu, încă tânăr, excela ca filosof și scriitor. Sandu Tudor (pe care noi l-am primit ca frate în Mănăstirea Antim și i-am dat chilia din clopotniță), fost ziarist și polemist de duritate laică, aducea magia noilor sale poezii de pocăință, speranță în Cel de Sus și lirism în care cuprindea speranțele întregului popor napăstuit, încă de pe atunci scrisese două Acatiste care aveau să-l facă faimos, unul al Sfantului Dimitrie cel Nou și altul al Rugului Aprins, adică al marelui nostru simbol.

Arhimandritul Benedict Ghius ne aducea subtilitățile găsite de el în cărțile cele duhovnicești. Atunci am avut bucuria și eu să prezint câteva capitole din lucrarea noastră, tipărită mai târziu, Doctorie sufletească pentru toate durerile. Printre cei tineri se remarcă părinții Sofian Boghiu, Felix Dubneac, fratele Andrei Scrima și alții.

Programul bogat al acestui cerc literar și cultural ne-a determinat să planuim scoaterea unei reviste literare de spiritualitate românească și tipărirea unei colecții de cărți literare de trăire creștină. Doream să cuprindem în ele temele ce ne însufleteau pe toți cei de la Rugul Aprins, axând în contemporaneitate o creație artistică modernă și creștină, care să aducă și să răspândească o nouă orientare de viață în napasta care ne sufoca. Nu efemerul ce se acordă cu rațiunea zilei, ci eternitatea însăși; nu curente filosofice care apuneau cu autorul lor sau cu moda, ci adevărurile care aduceau binecuvântarea miruirii pentru toți de la Părintele vieții; nu compromisul cu raul și păcatele noastre, ci inspirația din Bine, Adevăr și Frumos, asta urmăream. În redactarea revistei, Sandu Tudor era programat să ne fie un colaborator de seamă, el, care avea în Rugul Aprins o paternitate specială prin dedicatia sa, prin patosul cu care vorbea, prin credința sa.

Crezul nostru de gândire și de viață, al celor de la Rugul Aprins, era cuprins nu numai în activitatea literară și artistică, el era mai cu seamă îmbinat cu trăirea mistică în prezența lui Dumnezeu, păzindu-ne inimile pentru ca astfel să devenim

vrednici sa izvodim ganduri sfinte, cele care duc la comuniunea cu Dumnezeu si la calea desavarsirii cerute de Domnul Iisus Hristos. Numai asa noi, muritorii, putem intrezari imago Dei care ne duce la Theosis si la unirea cu Dumnezeu, devenind un novus homo, caruia ii sunt descoperite comorile divine ale Ortodoxiei. Neamul nostru romanesc avea atunci, cum are si azi, nevoie sa dobandeasca aceasta nastere din nou care vine de Sus, „din apa si din duh”. Cosmopolitismul cu multiplele lui doctrine umanistice, de credinta streina, a dus la prabusirea omului si a neamului insusi.

Poporul roman, in tot trecutul lui, si-a pastrat credinta crestina ortodoxa pe care a slavit-o in arta si literatura. Romanul a fugit de erorile ereziilor. Ortodoxia este una cu poporul roman si Romanul este una cu Ortodoxia stramosilor sai. Bucuria lui si a noastra, cand ne adunam in cenaclu literar si cultural, era aceea de a asculta glasul lui Dumnezeu din Rugul Aprins, glas care aduce izbavire din toate robiile.

Relatii publice. In afara de reuniunile descrise mai sus, oarecum restranse, aveam intalniri in biblioteca Manastirii, unde numarul celor prezenti era cu mult mai mare. Si aici reuniunile se tineau sub lumina aceluiasi simbol al Rugului Aprins, cu subiecte de afirmare si traire crestine.

Unele erau pregatiri serioase ale participantilor pe caile desavarsirii mistice. O, cat de luminoase erau prezentarile lui Paul Sterian cand infatasa viata Sfintei Anastasia Fecioara, izbavitoarea de otrava! Sau cand ne infatasa scene din razboiul nevazut al Sfantului Cuvios Paisie cel Mare din Egipt. Spre bogatia de daruire a sfintilor nazuia insusi Paul Sterian. Pentru noi, el era un mecena. Intr-adevar, de la el veneau daruri bogate pentru manastire si pentru premii scriitoricesci, pentru zidiri si inzeestrari.

Erau si cursuri de indrumari mistice, de pilda prelegerile Arhimandritului Haralambie Vasilachi, De vorba cu noi insine ori Frumusetile adevarului insusi, cuprinzand meditatii filosofice si teologice. Parca-l vad pe fratele Sandu Tudor, cu suflul lui liric, polemizand pe teme crestine ori talcuind tainic despre nasterea din apa si din duh, in conferintele tinute la casa Dnei Olga Greceanu, membra a Rugului Aprins, care deseori ne invita la ea.

Pentru publicul larg organizasem lecturi publice in fiecare Duminica dupa amiaza, in sala cea mare a Bibliotecii manastirii. De data aceasta, Rugul Aprins aduna multime de doritori sa auda invataturi sfinte. Conferentiarii erau diferiti, dar cel mai des ne bucuram de prezenta Arhimandritului Haralambie Vasilachi, a Arhimandritului Benedict Ghius, a Fratelui Sandu Tudor, a Prof. Alexandru Mironescu, Dr. Vasile Voiculescu, Paul Sterian, Ion Marin Sadoveanu.

Personal am prezentat de mai multe ori reflexii supra izgonirii din rai. Dna Olga Greceanu vorbea pe teme de calatorii la Locurile Sfinte, pe care ea le iubea negrait de mult.

Cand conferentiarul isi termina expunerea urmau discutii cu participantii. Uneori se puneau intrebari surprinzatoare din care se vedea intensa participare a publicului in descifrarea problemelor vietii. Parca-i vad pe cei ce dadeau raspunsuri: Mitropolitul Tit Simezea, Profesorul Universitar Ion G. Savin, Preotul Profesor Dumitru Staniloae, Profesorul Dr. Virgil Candea, Dr. Dabija, Anca Lucia Manolache, Generalul Constantin Manolache scriitorul, Parintele Comana. Dintre cei ce puneau intrebari, cei mai zelosi erau cei din „Cercul Iesenilor” (carora le dadusem o chilie la Antim, unde-si aveau sediul), si studentii de la diferite facultati.

Tot sub obladierea Rugului Aprins am organizat concursuri cu premii prin care incurajam artele. Am avut astfel bucuria sa dam un premiu de multe milioane (in banii de atunci, bine inteles) compozitorului Paul Constantinescu pentru Oratoriile sale Bizantine, creatii unice nu numai in muzicologia romaneasca, dar si in intreaga Ortodoxie. Aceste Oratorii de fama europeana au fost interpretate la Ateneul Roman, in prima auditie, de Orchestra Filarmonica din Bucuresti dimpreuna cu societatea corala „Romania” dirijata de Prof. Nicolae Lungu. Astfel, la 3 Martie 1946, a fost prezentat oratoriul „Patimile si Invierea Domnului”, dirijat de insusi George Enescu, iar la 24 Decembrie 1947, oratoriul „Nasterea Domnului”, dirijat de Constantin Silvestri.

Odata S-a organizat un concurs pentru cei mai buni cantareti bisericesti de la manastiri si din parohii, carora li S-au dat premii pentru frumoasa lor pregatire si prezentare. Altadata S-a tinut concurs pentru icoane ortodoxe, la care au participat multi pictori. Premiul intai S-a acordat Arhimandritului Sofian Boghiu, pentru o prea frumoasa icoana a Rugului Aprins, iar premiul al doilea, pictorului Profeta. De asemenea, tot din daruirea Rugului Aprins, se acordau ajutoare celor saraci si bolnavi, la marile sarbatori si hramuri.

In incheiere. Noului Patriarh al acelor vremi, Justinian Marina, nu i-a placut miscarea spirituala initiata la Rugul Aprins. La trei zile dupa ce a venit patriarh ne-a izgonit din Bucuresti pe noi si pe fratele nostru, Arhimandrit Haralambie. A scos doisprezece arhierii din Sinod si i-a trimis la manastiri, a desfiintat episcopii si seminarii, iar pe noi ne-a scos de la Manastirea Antim deoarece organizasem acolo, dupa propria lui invinuire, „o miscare mistica in Bucuresti”. A desfiintat apoi Manastirea Vladimiresti de langa Tecuci, care era un centru de mare miscare duhovniceasca in Moldova.

Lumina Rugului Aprins n-a putut sa ne-o ia din fiinta. Intr-adevar, acolo unde ne-a surghiunit, in Muntii Moldovei, la Schitul Pocrov (langa Neamt), am fost invredniciti sa vedem Lumina despre care a scris Sfantul Grigore Palama.

La scurt timp dupa noi a plecat de la Manastirea Antim si Fratele Sandu Tudor. El S-a calugarit sub numele Daniil si S-a stabilit in Bucovina, la Schitul de pe Muntele Rarau.

Toti cei ce au facut parte din Rugul Aprins au fost judecati si condamnati la inchisoare; dupa ei, si noi, desi eram departe, la Schitul Pocrov. Astfel, la Gherla moare fratele nostru, Arhimandritul Haralambie Vasilachi. La Aiud moare Ieromonahul Daniil (Sandu Tudor). Dr. Vasile Voiculescu moare la putin timp dupa ce iese din inchisoare; la fel Prof. Alexandru Mironescu.

In dusmania lor fata de neam, strainii de credinta S-au napustit si asupra Bisericii insesi, transformand-o intr-un rug pustiit in care lumina divina n-a mai putut decat sa fumege. Iata ca ei insisi au ajuns acum sa vada ca peste Rugul nostru coboara din nou focul ceresc, din care graieste Insusi Dumnezeu. Maica Domnului din nou ne aduce pe Mantuitorul lumii iar noi ii cantam din nou:

„Sub milostivirea Ta, scapam Nascatoare de Dumnezeu, Fecioara. Rugaciunile noastre nu le trece cu vederea in necez si ne izbaveste din nevoi, una curata si binecuvantata. Prea Sfanta Nascatoare de Dumnezeu miluieste-ne pre noi. Toti Sfintii rugati-va lui Dumnezeu pentru noi!”

New York, 2 Iunie 1991. Duminica Tuturor Sfintilor, Hramul Manastirii Antim din Bucuresti.

Din Volumul “Sub acoperamantul vesniciei” – Colectia Teologica “Cuvantul Vietii” – New York, SUA, 1995, pag.36-49.”

(sursa : <https://www.crestinortodox.ro/religie/rugul-aprins-119408.html>)